

PM 2014:152 RI (Dnr 001-1258/2014)

Anmälan om svar på remiss Kartläggning och analys av domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot och våld mot förtroendevalda

Remiss från Justitiedepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remissen ”Kartläggning och analys av domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot och våld mot förtroendevalda” godkänns.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

En remiss har inkommit från Justitiedepartementet. Remissen innehåller en redovisning av uppdraget att kartlägga och analysera domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot eller våld mot förtroendevalda. I rapporten redovisas granskningen av totalt 27 domar rörande brott mot förtroendevalda. Av dessa är 5 hovrättsdomar och 22 tingsrättsdomar. Domarna är meddelade från år 2000 och fram till april år 2014. Stadsledningskontoret har svarat med ett kontorsyttrande som nu anmäls.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser överlag positivt på rapportens förslag men anser att förslagen om att förstärka det straffrättsliga skyddet för förtroendeuppdrag som lades i SOU 2006:46 ska genomföras.

Mina synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Anmälan om svar på remissen ”Kartläggning och analys av domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot och våld mot förtroendevalda” godkänns.

Stockholm den 10 december 2014

KARIN WANNGÅRD

Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 oktober 2014
2. Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Rapporten är en redovisning av uppdraget att kartlägga och analysera domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot eller våld mot förtroendevalda. I rapporten redovisas granskningen av totalt 27 domar rörande brott mot förtroendevalda. Av dessa är 5 hovrättsdomar och 22 tingsrättsdomar. Domarna är meddelade från år 2000 och fram till april 2014. Rapportens slutsatser behandlar bland annat följande.

Straffmätningen för brott mot förtroendevalda bedöms endast kunna göras utifrån den generella straffmättningsregeln i 29 kap 1 § 2 st Brottsbalken (BrB), såvida inte undantagsvis någon av de övriga försvårande omständigheterna i 29 kap 2 § BrB bedöms vara tillämpliga.

Det är sällan som en förtroendevald kan komma i åtnjutande av det särskilda skydd som lagstiftaren avsett att ge dem som utövar myndighetsutövning, genom brottet hot mot tjänsteman. Förutsättningarna för att kunna lagföra en gärningsman för brott mot medborgerlig frihet framstår som än mer begränsade. Lagföring för brott mot förtroendevalda får i första hand göras för brott som kan drabba samtliga övriga medborgare som privatpersoner. Detta kan få till följd att domstolen vid bedömningen av straffvärdet inte lika tydligt har fokus på att gärningen inte enbart riktats mot den förtroendevalde som enskild person, utan även mot det demokratiska system som denne företräder genom förtroendeuppdraget.

De brott som förtroendevalda i första hand utsätts för enligt de granskade domarna olaga hot och ofredande. Utredaren bedömer att åtminstone något av de fall där det var fråga om upprepade olaga hot så borde dessa gärningar i dag kunna bedömas som olaga förföljelse och därigenom ha ett högre straffvärde.

Utredaren hade förväntat sig att hitta domar som rör även våldsbrott och skadegörelse. Utredaren har inte fått del av några sådana domar. Skadegörelsebrott är ofta svåra att klara upp eftersom det är sällan som gärningsmannen utför gärningen inför vittnen eller lämnar några sökbara spår efter sig. Förutsättningarna för att kunna klara upp och lagföra dessa brott är därför oftast mycket dåliga. Av detta skäl torde anmälningsbenägenheten dessutom vara låg. Detta kan även medföra att motivationen för att även anmäla andra brott mot förtroendevalda påverkas.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 oktober 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Det är inte bara bra att rättsväsendet föreslås att se över sina rutiner när det gäller dessa brott. Det är snarare en nödvändighet för att kunna följa och påverka utvecklingen och för att kunna föreslå förändringar i hantering. Stadsledningskontoret ser positivt både på införandet av checklistor och en förtydligad kodning. Även förslaget att åklagare ska leda dessa förundersökningar och att de ska finna sätt att tydliggöra gärningsmannens motiv är positivt.

Dock vill stadsledningskontoret till detta tillägga att denna fråga har varit uppe i offentlig diskussion under ett och ett halvt decennium. Utredning efter utredning har påvisat att brott mot förtroendevalda som begås i anledning av att de utövar ett förtroendeuppdrag

förekommer i en sådan utsträckning att det får anses utgöra ett hot mot det representativa systemet, ett hot mot demokratin.

Det är därför högst anmärkningsvärt att samhället inte har kommit längre i skyddet av sina demokratiskt valda företrädare. Från stadsledningskontoret anser vi att förslagen om att förstärka det straffrättsliga skyddet för den demokratiska rättigheten att utöva förtroendeuppdrag, som lades redan i SOU 2006:46 – Jakten på makten - ska genomföras. En särskild straffskärpningsgrund då ett brott begås mot en förtroendevald eller dennes närstående p.g.a. förtroendeuppdraget är en tydlig markering att samhället ser allvarligt på brott emot demokratin.